

Eindrapportage aanvullend participatietraject Omgevingsvisie Den Haag 2050 met de Haagse Mixer

Inleiding	
1. Aanpak Haagse mixer	3
a. Participatie Omgevingsvisie en aanvullende participatievraag	
b. Ontwikkeling	
c. Selectie doelgroepen en locaties	
2. Resultaten algemeen	5
a. Digitale mixer	
3. Toelichting per ambitie	7
• Sociaal Den Haag	
• Iedereen kan wonen in Den Haag	
• Klimaatbestendig Den Haag	
• Bruisend Den Haag	
• Gezond en Veilig Den Haag	
• Duurzaam Bereikbaar Den Haag	
4. Resultaten per stadsdeel	14
a. Wat valt op in stadsdeel Centrum?	
b. Wat valt op in stadsdeel Escamp?	
c. Wat valt op in stadsdeel Haagse Hout?	
d. Wat valt op in stadsdeel Laak?	
e. Wat valt op in stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg?	
f. Wat valt op in stadsdeel Loosduinen?	
g. Wat valt op in stadsdeel Scheveningen?	
h. Wat valt op in stadsdeel Segbroek?	
5. Resultaten per leeftijdsgroep	
6. Conclusies	17

Inleiding

In 2025 wordt een omgevingsvisie voor Den Haag vastgesteld. In de omgevingsvisie Den Haag 2050 leggen we samen vast wat voor stad we in 2050 willen zijn. Deze visie wordt uiteraard samen met de stad gemaakt. Gemeente Den Haag heeft hierbij de nadrukkelijke wens geuit om ook bewoners te betrekken die uit zichzelf niet snel zullen deelnemen aan een participatietraject. Hierbij gaat het met name om kinderen, jongeren en bewoners van de kwetsbare wijken in Den Haag.

In 2021 zijn door de gemeenteraad zes ambities vastgesteld voor de Omgevingsvisie 2050.

- Sociaal Den Haag
- Iedereen kan wonen in Den Haag
- Klimaatbestendig Den Haag
- Bruisend Den Haag
- Gezond en veilig Den Haag
- Duurzaam bereikbaar Den Haag

Om zoveel mogelijk diverse bewoners te bevragen over deze ambities hebben we de Haagse mixer bedacht en ontwikkeld. De Haagse mixer is een kartonnen schuifpaneel waarop deze ambities kort en concreet worden beschreven. Deelnemers konden zelf 10 punten verdelen over de zes ambities d.m.v. de schuiven op het paneel. Hierna zijn we met hen in gesprek gegaan. Waarom kiezen zij voor deze ambities? En waarom krijgen andere ambities minder punten? Op deze manier is naar boven gehaald wat de belangrijkste ambities zijn per doelgroep (bijvoorbeeld jongeren en ouderen) en in de stadsdelen. Verder is gekeken naar mogelijke verschillen tussen doelgroepen en stadsdelen.

In de zomer en het najaar van 2023 hebben we drukke plekken in de stad bezocht om mensen te spreken die de gemeente niet zo vaak hoort. In totaal hebben van juni t/m september ruim 400 bewoners en ondernemers deelgenomen. In oktober bleek dat we meer tijd hadden voor participatie. Een aantal bewonersorganisaties hadden aangegeven dat zij ook (opnieuw) betrokken wilden worden en de Haagse mixer wilden spelen. Daarom is besloten om opnieuw de stad in te gaan. We organiseerden van tevoren aangekondigde bijeenkomsten per stadsdeel waar iedereen welkom was. Maar de focus lag op bewonersorganisaties, ondernemersverenigingen en wijkcentra en zij zijn persoonlijk uitgenodigd.

In deze rapportage worden de resultaten van dit participatietraject omschreven.

In zo'n korte tijd zoveel diverse Hagenaars en Hagenezen spreken is alleen maar mogelijk gemaakt door de enthousiaste inzet en hulp van een aantal partners in de stad, zoals bijvoorbeeld (maar niet uitsluitend) Vadercentrum ADAM, College de Populier, Dienstencentrum Copernicus, Welzijn Scheveningen, de Participatiekeuken, WIJKZ, jeugdhonk, Ons Pandje, Jong doet Mee, de Jongerenambassadeurs, Block33, diverse afdelingen van de Gemeente Den Haag, de Haagse Hogeschool, InHolland, het Stadmakersfestival, Buurtkamer Vrederust en de marktmeester van de Haagse Markt.

1. Aanpak: De Haagse Mixer

a. Participatie Omgevingsvisie en aanvullende participatievraag

In de omgevingsvisie leggen we samen vast wat voor stad we in 2050 willen zijn. Sinds eind 2021 is de gemeente met de stad in gesprek over wat er in de Haagse omgevingsvisie moet komen te staan. Zij vindt het belangrijk om te weten wat er nu in de stad speelt en tegelijk wat de wensen en verlangens van onze bevolking zijn voor de toekomst. De vastgestelde ambities zijn onderwerpen die richtinggevend zijn voor de verdere ontwikkeling van de stad. Ze vatten de opgaven samen waar we nu en in de toekomst samen aan werken.

Niet alles kan. Bijvoorbeeld door gebrek aan geld of ruimte. Daarom moet de gemeente keuzes maken bij beslissingen voor de toekomst van de stad. En ook daarover is de gemeente in gesprek met de stad. Hoe maken we het Haags? Welke kwaliteiten willen we niet kwijt en het liefst versterken? Wat moet er echt anders? Hoe wonen we en leven we samen? Hoe verplaatsen we ons en waar werken we in 2050? En wat moet er de komende jaren gebeuren om daar te komen.

Met onder andere een online enquête met stellingen die ingaan op de ambities die geformuleerd zijn voor de omgevingsvisie en werksessies over de thema's water, veiligheid, gezondheid, bouwen & ruimtelijke kwaliteit zijn bewoners betrokken. Hieruit zijn verschillende toekomstbeelden gemaakt. Omdat het grootste deel van deze trajecten plaatsvond gedurende de coronaperiode is het merendeel van het traject online uitgevoerd. Bij verwerking van de resultaten is gebleken dat specifieke doelgroepen in de stad ondervertegenwoordigd waren in de afgeronde participatietrajecten. Hierbij gaat het nadrukkelijk om bewoners jonger dan 25 jaar (kinderen en jongeren) en bewoners uit de kwetsbare wijken van Den Haag. Om die reden is een aanvullend participatietraject gevraagd om de input van specifiek deze doelgroepen op te halen.

b. Ontwikkeling Haagse Mixer

Na de inventarisatiefase en het formuleren van de zes Haagse ambities is in november 2022 de Notitie Reikwijdte en Detailniveau opgeleverd. In de fase van het (interne) ontwerp onderzoek werd gekeken binnen én buiten de gemeente hoe de zes ambities gezamenlijk voor een toekomstbeeld in Den Haag kunnen zorgen.

In het eerste half jaar van 2023 heeft de gemeente vier scenario's bedacht door de vastgestelde Haagse ambities leidend te maken. Het vertrekpunt bij dit ontwerp onderzoek waren de zes ambities, waarbij steeds per scenario twee ambities op maximaal zijn gezet. Hieruit zijn vier scenario's gekomen als denkbare ontwikkelrichtingen voor de stad richting 2050.

Deze werkwijze heeft ons geïnspireerd tot het maken van een kartonnen mengpaneel, waarbij deelnemers op een laagdrempelige manier kunnen aangeven welke ambities zij belangrijk vinden. En omdat de gemeente met veel mensen in contact wilde komen van verschillende leeftijden en achtergrond, is voor een mobiele en offline werkvorm gekozen. De keuzes maken deelnemers door tien punten te verdelen over de zes ambities. En worden zij bewust van het feit dat niet alles kan en er keuzes moeten worden gemaakt. Hierdoor ontstaat inzicht in mogelijke voorkeuren en patronen per doelgroep of gebied. Later is er toch ook nog een digitale versie van de Haagse mixer gepubliceerd.

De verschillende ambities zijn bij de uitvoering van de Haagse mixer in begrijpelijke taal verwoord op bijbehorende ambitiekaarten. Bij het ontwikkelen van de kaartteksten is rekening gehouden met het bereik onder bewoners die de taal minder machtig zijn, het feit dat de respondenten wellicht weinig tijd tot hun beschikking hebben en het prikkelen tot het stellen van prioriteiten. De ambitiekaarten vindt u als bijlage bij dit rapport.

c. Selectie doelgroepen en locaties

Het eerste deel van de uitvoering van de campagne met de Haagse mixer heeft plaatsgevonden in de periode van juni en t/m september 2023. Omdat er in deze periode in de wijken al veel wordt georganiseerd door collega's of organisaties in de stad konden we naast het bezoeken van drukke plekken ook aanhaken bij verschillende bijeenkomsten in de wijken, zoals de BBQ van de Participatiekeuken in het Zuiderpark en een familiedag in Mariahoeve.

In de week dat de Haagse mixer werd opgeleverd startte ook vastgoedbeurs Provada waar de gemeente aanwezig was. Dit was een mooi event om ook bij betrokkenen uit andere steden, zoals vastgoedontwikkelaars, andere gemeenten en mensen van adviesbureaus met interesse in ruimtelijke ontwikkelingen te bevragen.

Met de gemeente is er een aantal sessies georganiseerd om te oefenen met de methodiek. Op deze manier raakten zij zelf ook betrokken bij de participatie en konden zij met mensen in gesprek gaan over de ambities uit de omgevingsvisie. Dit was direct ook één van de doelen van de Haagse mixer. Leden van het kernteam die de stad ingaan en het gesprek voeren met bewoners over de toekomst van Den Haag.

Verder hebben we een sessie georganiseerd voor de partners van Sociaal Domein. Een aantal van hen zijn zelf met de Haagse mixer in gesprek gegaan met hun netwerk. Zoals JSO en het Vadercentrum ADAM in Laak.

Stadsdeelbijeenkomsten begin 2024

Omdat bleek dat we meer tijd hadden voor participatie door het opschuiven de planning leek het ons goed om opnieuw de stad in te gaan. Ook omdat de omgevingsvisie stadsbreed aandacht heeft en de stadsdelen ook een apart hoofdstuk krijgen. In overleg met de stadsdelen zijn tien bijeenkomsten georganiseerd (2 x in Centrum en Escamp i.v.m. de grootte). Hier was iedereen uit het stadsdeel welkom maar de focus lag op organisaties met een achterban zoals bewonersorganisaties, ondernemersverenigingen en wijkcentra. Hier is o.a. gevraagd naar waardevolle plekken in de stad en zijn opnieuw gesprekken gevoerd aan de hand van de Haagse mixer. Ook hebben de collega's van de energietransitie aan alle bijeenkomsten deelgenomen en hebben hier specifieke input over dit thema opgehaald.

Digitale mixer

Ook hebben we deze extra tijd gebruikt om samen met de afdeling Haags Samenspel een digitale versie van de Haagse mixer te laten maken. De maximale verdeling van de tien punten was technisch niet mogelijk maar deelnemers konden aangeven hoe belangrijk zij de zes ambities voor de omgevingsvisie vonden en moesten aangeven waarom. Omdat we merken dat de motivatie van mensen de meest relevante informatie oplevert als input voor de omgevingsvisie Den Haag 2050. Op het eind vroegen we mensen een keuze te maken en aan te geven welke ambities zij het meest belangrijk vonden. Van 16 januari tot en met 20 maart 2024 stond de digitale versie van de Haagse mixer live op de website van de gemeente Den Haag en hebben we deze online gepromoot.

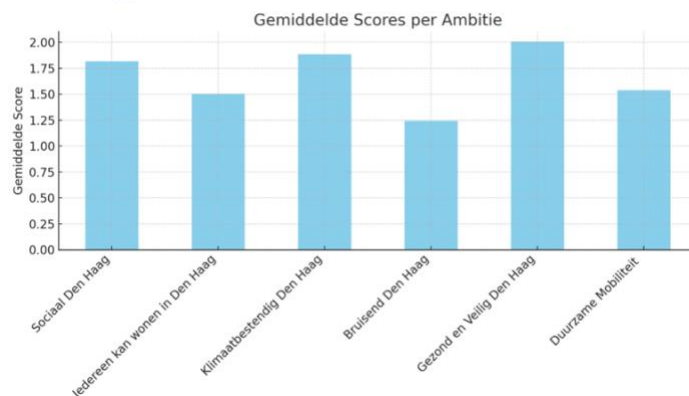
2. Resultaten

a. Algemeen

Bij elkaar hebben 1100 inwoners en ondernemers meegedaan. Op basis van het verdelen van tien punten over zes ambities en het aangeven van twee prioriteiten zien we dat er drie ambities boven gemiddeld scoren en de andere drie daaronder. In de grafiek hieronder is te zien dat Gezond en veilig op één staat, gevolgd door Klimaatbestendig en Sociaal De Haag. Naast het geven van punten is ook gevraagd om een toelichting bij de gegeven scores. Ongeveer 88% van de respondenten heeft zo'n toelichting gegeven, waarmee de motivatie achter de score inzichtelijk werd gemaakt.

Uit de vaak uitgebreide toelichtingen kunnen we opmaken dat de scores alleen geen compleet beeld geven. Daardoor is het belangrijk om ook de toelichtingen mee te nemen in de conclusies en aanbevelingen. In de volgende paragrafen worden de scores en de toelichtingen per ambitie dan ook uitgebreid toegelicht.

Uit de gegeven toelichtingen valt een aantal algemene patronen op:

- Vooral de toelichtingen bleken relevant omdat mensen om **verschillende redenen een lage of hoge score** kunnen geven. En wat opviel is dat veel mensen verbanden zien en maken tussen de ambities. Voorbeeld: Duurzaam bereikbaar krijgt 1 punt. Bij de ene persoon is dat omdat hij het openbaar vervoer in Den Haag al prima vindt, de andere persoon omdat hij graag in zijn auto wil blijven rijden.
- **Strategisch prioriteren:** Een groot aantal deelnemers geeft voorrang aan één of twee ambities met als toelichting dat deze ambities fungeren als een soort randvoorwaarde voor de overige ambities. De ambitie Gezond en Veilig Den Haag werd op deze wijze vaak hoog gewaardeerd, alsmede de ambitie Klimaatbestendig Den Haag. Voorbeeld: Als je zorgt voor een veilig en bruisend Den Haag wordt het vanzelf socialer. Of als je duurzaam bereikbaar Den Haag prioriteit geeft help je hiermee direct het klimaat.

“Ik geef duurzame mobiliteit mijn punten want als we daaraan werken dan wordt het automatisch gezond en veilig.” (Volwassene, Leidschenveen-Ypenburg)

“Wonen heeft te maken met klimaat, beiden zijn belangrijk.” (Volwassene, Segbroek)

- **Geen prioriteit willen stellen:** Een zeer klein aantal respondenten wil eigenlijk geen keuze maken en geeft bij toelichting onder sommige ambities aan dat “de punten op waren”. Een van de doelen van de Haagse mixer is om duidelijk te maken dat we met elkaar keuzes moeten maken. Uit de gesprekken is gebleken dat de meeste mensen dat begrijpen en graag meedenken.

b. Digitale mixer

Met 266 en 215 stemmen zijn de ambities Gezond en Veilig en Klimaatbestendig Den Haag het meest gekozen. Ook online scoort Bruisend Den Haag het minst met 100 stemmen.

Welke 2 ambities vind jij het belangrijkste?	Aantal stemmen
• Gezond en veilig Den Haag	266
• Klimaatbestendig en Groen Den Haag	215
• Sociaal en toegankelijk Den Haag	149
• Duurzaam bereikbaar Den Haag	113
• Iedereen kan wonen in Den Haag	107
• Bruisend Den Haag	100
Totaal	950

Bereik per leeftijdscategorie

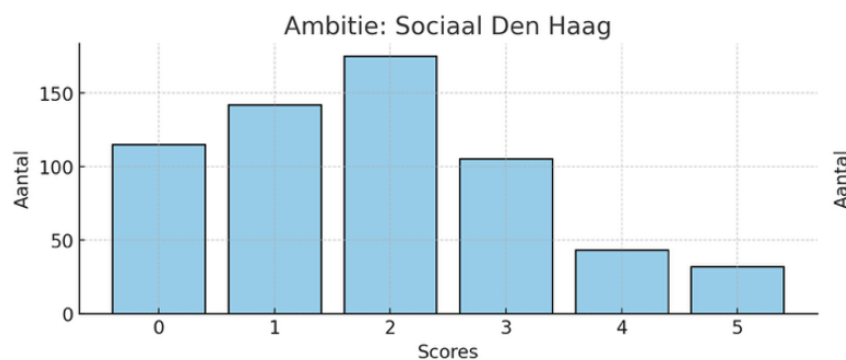
We hebben bij de digitale mixer gevraagd naar leeftijden in drie categorieën. Jonger dan 25, tussen de 25 en 65 jaar en ouder dan 65 jaar. Zoals verwacht is met 336 deelnemers de groep deelnemers tussen de 25 en 65 jaar het grootst. Terwijl maar 14 jongeren de digitale mixer hebben ingevuld. Hieruit blijkt weer dat je bij participatie verschillende methoden moet toepassen om de verschillende doelgroepen te bereiken. Voor jongeren zien wij dat het goed werkt als je naar hen toegaat op plekken waar zij al zijn. Zoals de Grote Marktstraat op donderdagavond, scholen en een jongerencentrum in de wijk.

3. Resultaten per ambitie

De ambitie Gezond en Veilig heeft ook bij de Haagse mixer het vaakst 5 punten gekregen. De ambitie Bruisend Den Haag het vaakst 0 punten. Net als bij de digitale mixer. Omdat we zien dat de scores en de toelichting die mensen geven op basis van hun score niet veel verschillen van de Haagse mixer hebben we besloten om geen aparte analyse en rapportage te maken.

De scores en toelichtingen zijn in de teksten hieronder beide meegenomen. Hieronder wordt per ambitie de score toegelicht naar aanleiding van de opmerkingen van respondenten tijdens het gesprek dat volgde op het spelen van de Haagse mixer.

Ambitie 1: Sociaal Den Haag: Verschil tussen arm en rijk kleiner

De ambitie Sociaal Den Haag heeft samen met Klimaatbestendig DH de op één na hoogste score in de Haagse Mixer (bij de digitale mixer kwam Sociaal Den Haag op 3 en daarvoor Duurzaam Bereikbaar en Iedereen kan wonen in Den Haag op 4 en 5). In bovenstaande grafiek is echter te zien dat de ambitie in de meeste gevallen redelijk gematigd scoorde, maar weliswaar bij een groot gedeelte van de respondenten. Bijna 40% geeft de ambitie een redelijk aantal punten (2 of 3) met de meest gegeven motivatie dat men de kloof tussen arm en rijk in Den Haag te groot vindt. Ook de term kansengelijkheid wordt hierbij vaak genoemd. Van de 12% die de ambitie een hoge score geven wordt de segregatie in Den Haag als voornaamste motivatie gebruikt. Daarnaast geeft ongeveer 10% aan zich zorgen te maken over de omgangsvormen op straat. In de reacties zien we dat dit weer verbonden is met de ambitie Gezond en Veilig.

De toelichtingen geven inzicht in hoe mensen denken over sociale cohesie in Den Haag en welke aspecten zij belangrijk vinden voor het verbeteren van de sociale samenhang in de stad. Er wordt opgemerkt dat sociale ambities invloed hebben op andere stedelijke ambities, waarbij een sociaal sterke gemeenschap gezien wordt als een katalysator voor het bereiken van andere doelen.

“Een sociaal Den Haag is de ambitie die alles bij elkaar houdt” (Volwassene, Segbroek)

“Er moet meer sociale verbinding zijn. We kunnen meer doen met grasvelden en binnentuinen. Ook in relatie met gezondheid” (Jongere, Escamp)

- Er is een roep om meer (sociale) voorzieningen die passen bij de demografische verwachtingen van de bevolking in 2050, met name meer speeltuinen, buurthuizen en voorzieningen voor jongeren, zoals ruimtes voor samenwerking en activiteiten die de interactie tussen buurtbewoners bevorderen. Dit wordt als een cruciale voorwaarde gezien, o.a. voor praktische hulp en sociale interactie. Ook hier ziet men een link met de ambitie Gezond en Veilig.
- Er is bezorgdheid over de toegankelijkheid van de openbare ruimte, vooral voor mensen met een beperking, zoals rolstoelgebruikers en mensen die afhankelijk zijn van rollators.
- Veel commentaren benadrukken het belang van sociale integratie en het verminderen van de kloof tussen rijk en arm. Er wordt gewezen op het belang van inclusie, rechtvaardigheid, en het creëren van ontmoetingsplekken die het mogelijk maken voor mensen van alle leeftijden en achtergronden om samen te komen.
- Er wordt aandacht gevraagd voor het aanpakken van depressie en eenzaamheid en het belang van ontmoetingen en samenkomst voor het welzijn van bewoners.
- Diversiteit en verbondenheid: Er wordt gesproken over het belang van diversiteit binnen een gemeenschap en het belang van het behouden van gemengde wijken, zoals de wijken Regentessekwartier en Mariahoeve.

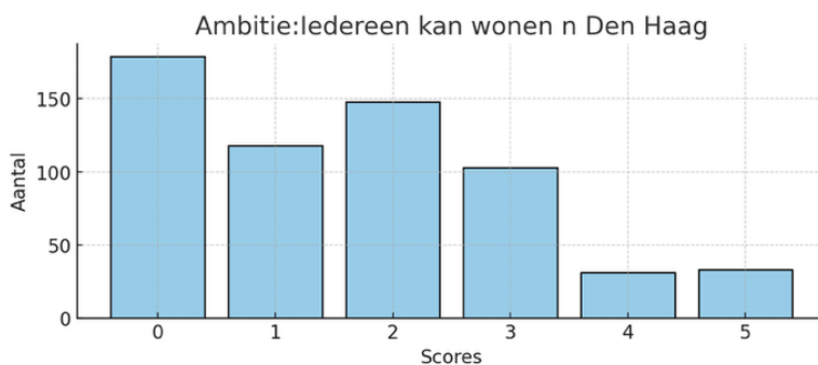
“Sociaal wordt bereikt als je kan ontmoeten en samen dingen kan doen” (Volwassene, Loosduinen)

“Ik vind het verschil in levensverwachting tussen de verschillende wijken echt schandalig. Dat moet in 2050 toch veranderd zijn?” (Volwassene, Stadmakersfestival)

Een vijfde van de respondenten geeft Sociaal de laagste score. Als motivatie hiervoor werd het vaakst gegeven dat men vindt dat deze ambitie in feite al is bereikt.

“We zijn al sociaal genoeg, mensen zorgen zelf voor ongelijkheid” (Volwassene, BBQ Zuiderpark)

Ambitie 2: Iedereen kan wonen in Den Haag: zorgen over woningnood

Bijna een derde van de respondenten geeft Wonen de laagste score op de Haagse mixer. De motivatie voor deze lage score valt uiteen in twee vaak gegeven motiveringen:

“Voldoende ruimte voor doorstroming zodat grote huizen niet onnodig bezet blijven”
(Volwassene, Leidschenveen-Ypenburg)

“Het wonen moet weer sociaal en betaalbaar worden. Sociaal, gezond en wonen weer duidelijk met elkaar verbinden!” (Oudere, Segbroek)

“Moeilijk aan een kamer te komen en dan ook nog betaalbaar” (Jongere, Centrum)

- Een deel van de respondenten die deze ambitie met 0 waarderen geeft aan zich ernstige zorgen te maken over de woningnood en vindt daarom dat beschikbare woningen voor Haagse burgers bewaard moeten blijven. De titel van de ambitie “Iedereen kan wonen in Den Haag” (en de tekst op de toelichtingskaart) suggereren dat veel mensen van buiten Den Haag aanspraak gaan maken op de toch al schaars beschikbare woningen.

“Ik vind dat Den Haag al te vol is met bewoners. Als er een huis leegstaat is het meteen al weg. Mijn zoon moet nu voor € 1050,- een flatje huren” (Volwassene, Atrium Stadhuis)

- De andere helft respondenten die deze ambitie laag laten scoren geven aan ruimte in de stad te willen houden voor bijvoorbeeld groen en andere functies in de stad.

“We moeten niet alles volbouwen, je moet ook kunnen ademen in de stad” (Oudere, Haagse Markt)

Van de respondenten die deze ambitie een hogere score geven (2 en hoger) heeft de overgrote meerderheid op dit moment grote zorgen over de woningnood. Ouderen en volwassenen geven aan dat hun kinderen niet meer in Den Haag kunnen wonen en jongeren geven aan zelf geen huis te kunnen vinden. Er wordt daarbij heel vaak aangegeven dat de betaalbaarheid van (nieuwe) woningen een probleem is. Om dit op te lossen wordt het vergroten van doorstrommogelijkheden en meer diversiteit in nieuwe woningen genoemd.

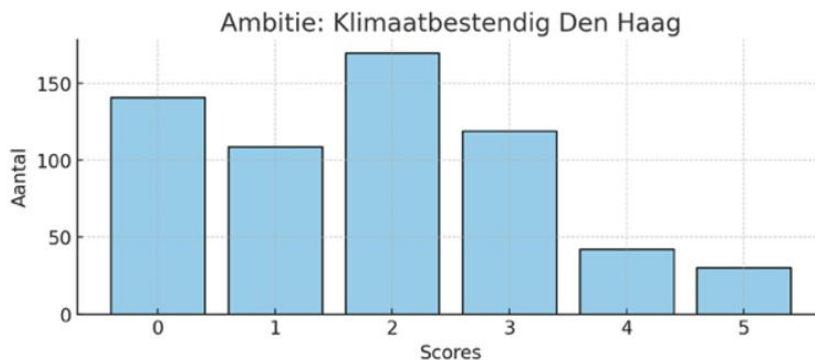
“We kunnen geen ander huis vinden, terwijl de huur nu eigenlijk te hoog is. We willen in de stad blijven wonen omdat onze familie hier woont” (Volwassene, Mariahoeve)

Een klein aantal respondenten (5%) legt een verbinding tussen deze ambitie en Duurzame Bereikbaarheid. Met een betere bereikbaarheid zou het niet nodig zijn om in Den Haag zelf te wonen.

“Je hoeft er niet te wonen, je moet er kunnen komen” (Volwassene, Provada)
“Als de verbinding beter zou zijn is Pijnacker of Nootdorp ook best een optie” (Jongere, Haagse Hogeschool)

Er hoeven niet meer huizen te worden gebouwd. Ik geloof in doorstroming en huizen kleiner maken” (Jongere, Escamp)

Ambitie 3: Klimaatbestendig Den Haag: Basisbehoefte voor een leefbare stad

Deze ambitie Klimaatbestendig Den Haag staat deze ambitie op de tweede plaats. Meer dan de helft van de respondenten geeft deze ambitie 2 of meer punten. Hierin valt een aantal zaken op:

- Een groot deel van de mensen die deze ambitie hoog waarderen zien een klimaatbestendig Den Haag als een basisbehoefte of een randvoorwaarde. Hierbij werd de motivatie gegeven dat als er niet aan het klimaat wordt gewerkt, er überhaupt geen stedelijk ontwikkeling meer mogelijk zou zijn. Zij geven aan dat er meer actie of initiatieven nodig zijn om de stad klimaatbestendiger te maken.

“Dit moet voor een stad die nog bestaat in 2050” (Volwassene, Stadmakersfestival)

“Omdat anders niemand adem kan halen” (Kind, 8 jaar oud, Schilderswijk)

Een groot aantal ouderen en volwassenen noemen hun kinderen als reden om deze ambitie hoog te waarderen

“Voor mij maakt het niet veel meer uit, maar mijn kleinkinderen moeten hier ook nog kunnen leven” (Oudere, Haagse Markt)

- Een groot aantal respondenten noemt het groen en de natuur als onderdeel van de ambitie Klimaatbestendig Den Haag. Groen dat beschermt moet worden of juist toegevoegd moet worden in de stad. Meerdere malen wordt hierbij ook de verbinding gelegd met leefbaarheid en ontmoeten. Met "groen" als een van de meest genoemde termen, wordt het duidelijk dat veel inwoners het belang van parken, bos en beplanting benadrukken voor klimaatbestendigheid, zowel voor de biodiversiteit als voor het welzijn van mensen.

“Denk aan de natuur(gebieden) te beschermen! Biodiversiteit, drinkwater, fijnstof beperken” (Volwassene, Loosduinen)

“Ik ben bewust in Den Haag komen wonen vanwege het groen, dat moeten we echt behouden. Maakt de stad ook koeler” (Volwassene, Provada)

Ongeveer een kwart van de respondenten geeft Klimaatbestendig Den Haag de laagste score. In de toelichtingen van deze respondenten zijn twee soorten motivaties te herkennen:

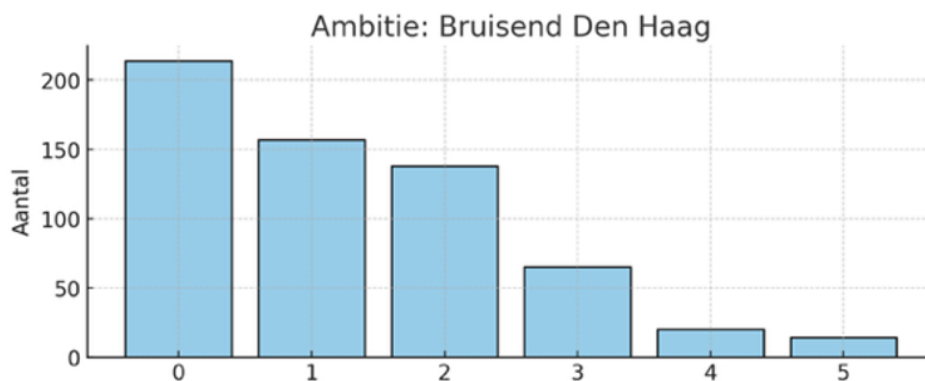
- Het grootste deel van de respondenten die Klimaatbestendig met een 0 waarderen geven aan dat in hun ogen er al voldoende gebeurt om deze ambitie te behalen. Tevens geeft men aan dat het behalen van deze ambitie niet alleen een doel van de gemeente Den Haag is, maar vooral ook van het rijk en andere landen.

“Ik doe hier nu onderzoek naar, Nederland loopt al heel erg voor op de EU in klimaatadaptatie”
(Jongere, Haagse Hogeschool)

- Een klein deel van de respondenten geeft aan deze ambitie laag te waarderen omdat ze niet geloven in klimaatverandering of het klimaat niet zo belangrijk vinden.

“Het klimaat maakt me minder uit, ik vind sociale dingen belangrijker” (Volwassene, Mariahoeve)

Ambitie 4: Bruisend Den Haag: Andere ambities verdienen meer aandacht

Deze ambitie heeft gemiddelde de laagste score. Meer dan een derde van de respondenten heeft deze ambitie geen punten gegeven op de Haagse mixer. Vrijwel alle respondenten gaven hierbij aan dat Den Haag bruisend genoeg is of dat andere ambities nu meer aandacht vragen.

Samenhang andere ambities

Vaak ziet men ook een relatie met andere ambities zoals Sociaal Den Haag. Als we initiatieven die inclusie en toegankelijkheid bevorderen kunnen meer inwoners en bezoekers genieten van een dynamische en energieke stad. Wel wordt er aandacht gevraagd voor uitgaansmogelijkheden voor jongeren en een gezond ondernemersklimaat met ruimte voor experimenten.

“Vergeet de jongeren niet! Ze hebben vaak het gevoel dat zij niks mogen en kunnen in Den Haag. Soms zelfs dat ze er niet mogen zijn. Meer plekken waar jongeren kunnen uitgaan en hangen zou onze toekomst goed doen.” (Volwassene, Escamp)

“Bedrijven creëren geld voor de stad, daarom investeren in de stad” (student Haagse Hogeschool)

De respondenten die deze ambitie twee of meer punten geven op de Haagse mixer geven de volgende motivaties:

- Armoede en werkgelegenheid. Een aantal respondenten geeft aan dat een goede stedelijke economie leidt tot voldoende werkgelegenheid en een afname van armoede in de stad.

"Iedereen moet sowieso kunnen werken, je hebt toch geld nodig in de stad" (Jongere, Grote Markt)

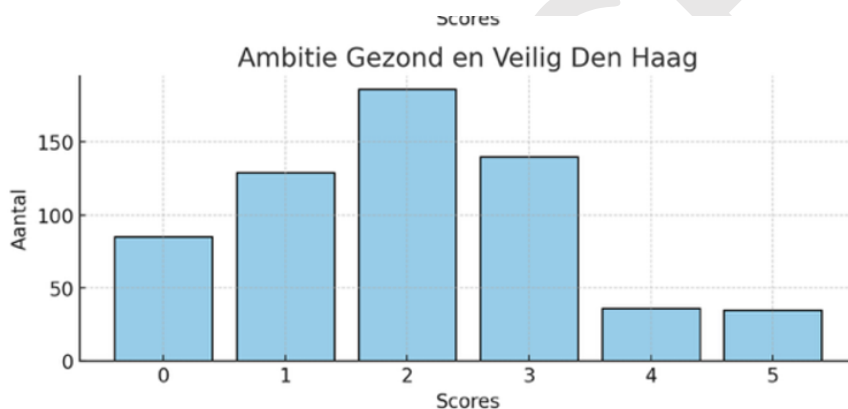
- Meer uitgaansgelegenheden en evenementen. Hierbij noemen meerdere mensen dat vooral voor jongeren van belang is dat er een rijk uitgaansleven en voldoende evenementen worden georganiseerd in Den Haag

"Na corona kun je qua nachtleven in Den Haag bijna nergens naartoe. Ik ga altijd naar Amsterdam of Rotterdam" (Jongere, Haagse Hogeschool)

- Aandacht voor bedrijvigheid in de wijken in plaats van alleen in het centrum. Met name in Mariahoeve, Leidschenveen-Ypenburg en Escamp werd meerdere malen de behoefte genoemd aan meer bedrijvigheid in de wijken, zoals een levendig wijkwinkelcentrum en mogelijkheden om na 18 uur nog wat te drinken zonder naar het Centrum te moeten.

"Na 18u is het hier een grote dooie boel. Het winkelcentrum is dan al dicht en we hebben niet eens een normale kroeg in de buurt. Je moet dan eigenlijk naar het centrum, maar dat vind ik niet gezellig. Hier ken ik tenminste mensen" (Volwassene, Mariahoeve)

Ambitie 5: Gezond en veilig Den Haag: de ambitie met de hoogste score

Deze ambitie scoort gemiddeld het hoogst. Een meerderheid van de respondenten geeft een score van 2 of hoger aan deze ambitie. Voor veel respondenten is gezondheid en veiligheid een basisbehoefte voor het leven in de stad. In de meeste toelichtingen verklaren respondenten zich zorgen te maken over de veiligheid en de zorg in Den Haag.

- De toelichtingen op de ambitie "Gezond en Veilig Den Haag" tonen aan men graag ziet dat er meer wordt gehandhaafd om de veiligheid te vergroten. Zodat men bijvoorbeeld in de avond weer de straat op durft.

"Je moet wel 's-avonds over straat kunnen, ik voel me soms heel kwetsbaar" (Volwassene, Haagse Markt)

- Gezondheid is een breed begrip. Ouderen maken zich zorgen over de beschikbaarheid van voorzieningen op loopafstand zoals een huisarts. Anders associëren gezondheid met gezonde lucht en ruimte om buiten te kunnen sporten en bewegen. Door jongeren wordt vaker verwezen naar mentale gezondheid.

- Zwerfvuil op straat wordt ook een aantal malen genoemd bij deze ambitie.

“Ik ben blij als ik fijn kan spelen in de speeltuin.” (Kind, 7 jaar, Vrederust)

“Je moet de straat goed schoonhouden. Geen vieze dingen in de planten, dan groeien ze niet meer” (Kind 11 jaar, Kaapseplein)

“Sporten en bewegen echt voor iedereen. Dat moet gestimuleerd worden” (Volwassene, Centrum)

Samenhang andere ambities

Ook hier zien we weer een link met andere ambities. Zoals met Iedereen kan wonen in Den Haag, Klimaatbestendig Den Haag en Sociaal Den Haag. Verbetering van voorzieningen en steunen van initiatieven die bijdragen aan de gezondheid en veiligheid in de stad wordt vaak genoemd.

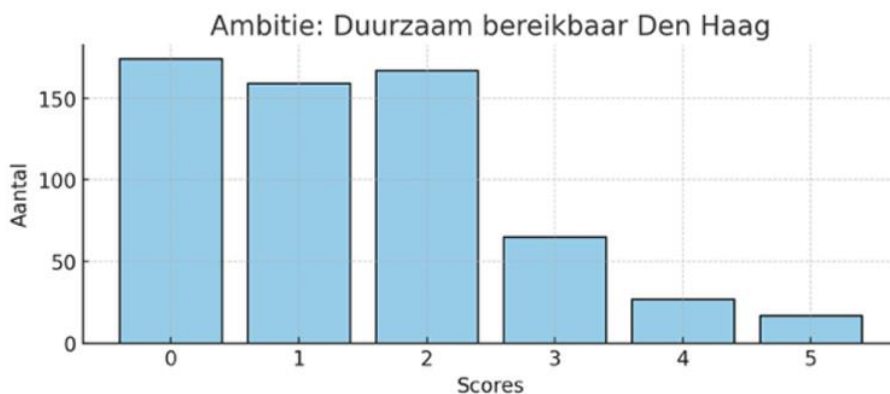
Ontmoetingsplekken voor jongeren kunnen bijdragen aan een veiliger gevoel op straat en als je bij het bouwen rekening houdt met bijvoorbeeld sportvelden en een huisarts in de buurt draagt dat bij aan gezondheid van mensen.

“Meer parken en meer groen maakt mensen gelukkig en minder last van mentale klachten” (Jongere, Escamp)

Respondenten noemen zaken als fijnstof, hittestress, de stijging van de zeespiegel en biodiversiteit niet alleen bij de ambitie Klimaatbestendig maar ook bij Gezond en Veilig.

“Juist in een stenige wijk als de Binckhorst is het belangrijk om deze wijk en anderen zoals de Schilderswijk te vergroenen en hittestress tegen te gaan” (Volwassene, Binckhorst)

Ambitie 6: Duurzaam bereikbaar Den Haag: ambitie al deels bereikt

De ambitie Duurzaam Bereikbaar Den Haag scoort gemiddeld. Er werd om verschillende redenen een lage score gegeven. Enerzijds geeft een deel van de respondenten aan dat zij vinden dat deze ambitie reeds is bereikt. Zij zijn over het algemeen tevreden over met name het openbaar vervoer.

“Wij zijn al goed bereikbaar.” (Volwassene, Amare)

Aan de andere kant is er een deel van de respondenten dat aangeeft de ambitie op nul te willen zetten omdat zij veel waarde hechten aan blijvend gebruik van de auto.

“Ik wil mijn auto blijven gebruiken.” (Volwassene, Escamp)

Opvallend in de groep mensen die de auto wil blijven gebruiken zijn respondenten die aangeven afhankelijk te zijn van de auto vanwege een handicap of mantelzorg. Ook is de betaalbaarheid van openbaar vervoer een reden om de auto niet te verruilen voor tram of bus. Men bekijkt de kosten van een ritje vaak gebaseerd op benzine in vergelijking met de kosten van een bus of tramkaartje.

“Het OV is te duur. Ik ben met drie kinderen 3 euro per uur kwijt voor een parkeerplaats, maar 7 euro als we met de tram gaan. Je kunt ook niet met cash betalen, soms staat er niet genoeg op mijn rekening” (Volwassene, Scheveningen)

“Ik ben gehandicapt en ik kan dus niet fietsen. Veel te weinig gehandicaptenparkeerplaatsen. Vaak staan mensen in de tram niet voor je op, dus ik durf dat niet meer.” (Volwassene Loosduinen)

Het andere deel van de deelnemers geeft aan minder ruimte voor auto's te willen zodat er meer ruimte komt voor bijvoorbeeld groen en bredere fietspaden.

“Parkeren uit het straatbeeld zorgt voor vergroening” (Volwassene, Stadmakersfestival)

“Ik wil minder auto's die dieren doodmaken. Ik ga zelf altijd op mijn skeelers naar school” (Kind 8 jaar, Scheveningen)

4. Resultaten per stadsdeel

Wat valt op in stadsdeel Centrum?

Ontmoeting(splekken) wordt als essentieel beschouwd voor een sociaal Den Haag. Ook bij het tegengaan van eenzaamheid. Ook in dit stadsdeel een vraag naar betaalbare woningen. Zowel voor jongeren als ouderen. Meer maatwerk. Urgentie voor een toekomstbestendige stad is helder. Met vooral zorgen over de leefbaarheid van de binnenstad. Groen kan hierbij helpen en wordt ook gezien als plek voor ontmoeting en sport. Vooral meer uitgaansgelegenheden voor jongeren zodat zij niet zijn aangewezen op Rotterdam of Amsterdam. De vraag om latere beschikbaarheid van openbaar vervoer heeft hier ook mee te maken. Maar dat geldt ook mensen met onregelmatige (nacht)diensten. Sommige zullen daardoor over een auto willen blijven beschikken. Terwijl de vraag om een autoluwe binnenstad ook groeit. Meer gebruik van fiets, ov en lopen wordt ook gezien als essentieel voor veiligheid en gezondheid.

Wat valt op in stadsdeel Escamp?

Veel mensen benadrukken het belang van ontmoetingen, sociale controle en zorg voor elkaar. Speciale aandacht wordt gevraagd voor huisvesting voor ouderen en jongeren en het tegengaan van sociale ongelijkheid. Meer ontmoetingsplekken voor jongeren die ook in de avond open zijn en meer groene ontmoetingsplekken zoals buurtuinen en moestuinen. Draagt ook gelijk bij aan veiligheid, ontmoeting en gezondheid.

Recht op een eigen (huur)huis wordt als essentieel beschouwd en beschikken over een betaalbare woonruimte wordt gezien als het hebben van vrijheid.

Er is vraag naar meer ruimte voor startende ondernemers en het terugbrengen van meer ambachtswinkels. Men ziet de noodzaak voor een toekomstbestendig Den Haag maar niet iedereen wil zijn auto wegdoen omdat zij dan afhankelijk zijn van openbaar vervoer. En dat niet altijd goedkoper of praktischer is. Er zou meer moeten worden geïnvesteerd in duurzame bereikbaarheid.

Wat valt op in stadsdeel Haagse Hout

Vooral in Mariahoeve is behoefte aan een grotere sociale cohesie en gemeenschapszin. Suggesties om dit te bereiken zijn meer groene ruimtes en pleintjes om elkaar te ontmoeten. Hier wordt

inclusie ook vaak genoemd. Zowel als je voorbeeld slecht ter been bent maar ook de verschillen tussen rijk en arm zouden kleiner moeten zijn.

Om het woningtekort op te lossen wordt ook hier gevraagd om meer mogelijkheden voor doorstroming en passende woningen voor ouderen en jongeren. Net als in de andere stadsdelen scoort de ambitie Gezond en Veilig het hoogst. En wordt de samenhang met andere ambities genoemd. Zoals meer gebruik van de fiets en OV. En hier meer ruimte voor vrijmaken. Een deel van de bewoners van Haagse Hout zou wat meer levendigheid in de wijk willen door bijvoorbeeld een café of ontmoetingsplek voor jongeren.

Wat valt op in stadsdeel Laak

Men hecht waarde aan diversiteit en inclusie zonder discriminatie en het vieren van culturele verschillen. Saamhorigheid en verbinding tussen mensen en wijken worden als belangrijk beschouwd voor een fijne leefomgeving. Ook hier de vraag naar betaalbare woonruimte. Hier ook specifiek voor studenten. Uiteraard ook omdat de Haagse Hogeschool in dit stadsdeel is bevestigd. Men vraagt om maatregelen tegen hittestress en overlast door water. Groen kan hierbij een rol spelen en dient direct als ontmoetingsplek. En kan bij goed gebruik bijdragen aan veiligheid. Sowieso zijn ontmoetingsplekken in de wijk essentieel voor een deel van de bewoners. In de wijk Binckhorst ligt de focus vooral op meer aandacht voor voorzieningen en een betere bereikbaarheid met OV. Ook in Laak ziet men de noodzaak voor meer gebruik van fiets, ov en lopen.

Wat valt op in stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg

Het belang van gelijke kansen en toegang tot sociale voorzieningen worden vaak genoemd bij de ambitie Sociaal Den Haag. Men vraagt aandacht voor diversiteit in woningen en het bevorderen van de doorstroommogelijkheden. Om dit stadsdeel levendiger te maken wenst men meer culturele en sociale activiteiten en een plek waar men daarvoor naartoe kan. Gezondheid en veiligheid krijgen ook hier prioriteit. Denk aan verkeersveiligheid en beschikbaarheid van speelplekken. Bewoners vragen om verbeteringen in de bereikbaarheid van het openbaar vervoer en toegankelijkheid ervan. Met name voor mensen die slecht ter been zijn of ver van OV-voorzieningen wonen. De balans tussen het behoud van autoverkeer en het stimuleren van fietsgebruik en wandelen wordt genoemd als een belangrijke uitdaging.

Wat valt op in stadsdeel Loosduinen

Er is behoefte aan meer speeltuinen en voorzieningen voor kinderen. Die net als ontmoetingsplekken de interactie tussen buurtbewoners bevorderen. Bewoners hebben zorgen over verdichting en de wens voor betaalbare huizen. Diversiteit bij bouwen van woningen wordt genoemd als een middel om inclusie te bevorderen. Bij de ambitie klimaatbestendig wordt het belang van behoud van groen, natuur en duurzame stedelijke ontwikkeling genoemd. Ook hier ziet men de koppeling met gezondheid en veiligheid voor een gezonde leefomgeving. En hier draagt ook het bevorderen van fietsen, wandelen en het gebruik van openbaar vervoer aan bij.

Wat valt op in stadsdeel Scheveningen

Betaalbare huizen en sociale woningbouw worden vaak genoemd als belangrijke thema's. Er is een duidelijk verlangen naar meer sociale woningen en een rechtvaardige toegang tot wonen. Net als in andere wijken zijn er hier wijken die zich afvragen of het mogelijk is om Hagenaars voorrang te geven bij het krijgen van een woning. De stijging van de zeespiegel wordt hier net iets vaker genoemd. Een logische verklaring zou zijn dat zij letterlijk aan de kust wonen en de impact direct ervaren. Meer ruimte voor ondernemerschap. Bewoners zien Scheveningen als een bruisend stadsdeel waar zij trots op zijn. Wel vraagt men aandacht voor het aantal bezoekers in de zomer en de problemen die dat met zich meebrengt. Dit vraagt om het beter verdelen van de activiteiten over de seizoenen. Gezondheidszorg en veiligheid worden als fundamentele rechten genoemd, met een

nadruk op medische zorg, handhaving en het belang van een schone, veilige omgeving. Er is zorg over de impact van uitstoot op de gezondheid en een roep om meer aandacht voor voetgangers.

Wat valt op in stadsdeel Segbroek

De reacties en scores uit Segbroek laten bewoners zien die waarde hechten aan duurzaamheid, sociale inclusie, en leefbaarheid. Men vindt een inclusieve, groene, en veilige omgeving belangrijk met betaalbare woningen en toegankelijke voorzieningen voor iedereen. Er is vraag naar meer natuur en plekken om te kunnen ontspannen, evenals een goede verdeling van winkels en cultuur om de stad levendig te houden. Er wordt gewezen op de urgentie van klimaatadaptatie en het belang van een toekomstbestendige stad. Gezond en Veilig Den Haag wordt gezien als belangrijkste ambitie voor een goede leefomgeving, met aandacht voor veilige fietspaden en speelruimtes.

5. Resultaten per leeftijdsgroep

In totaal hebben we met 623 bewoners gesprekken gevoerd met de Haagse mixer. En hebben 475 gereageerd via de digitale mixer. De leeftijdscategorie van 25 t/m 65 jaar komt het meest voor. Bij de digitale mixer is deze groep zelfs 70% en bij de gesprekken in de stad iets meer de helft. Bij de gesprekken in de stad was ruim 30% van de mensen jonger dan 25 jaar. De bewoners boven de 65 jaar komen bij elkaar uit op 22%.

Een aantal zaken valt op in de scores per leeftijdsgroep:

- **Jongeren en wonen:** De respondenten jonger dan 25 jaar oud hebben vaker een hoge score aangegeven voor de ambitie “Iedereen kan wonen in Den Haag” dan de andere leeftijdsgroepen. In de toelichtingen geven meerdere jongeren aan op dit moment zelf op zoek te zijn naar een woning in Den Haag. Ook zijn er meerdere jongeren die hun zorgen uiten dat zij in de toekomst geen woning zullen kunnen vinden voor hun gezin.
- **Volwassenen en het klimaat:** De respondenten tussen de 25 en 65 jaar oud geven de ambitie Klimaatbestendig Den Haag vaker een hoge score dan jongeren of ouderen.
- **Gezond en veilig** scoort over het algemeen hoog bij alle leeftijdsgroepen, maar het hoogst bij de oudste en de jongste leeftijdsgroep. De ouderen geven daarnaast gemiddeld vaker een lage score aan de ambitie Bruisend Den Haag.
- **Duurzame bereikbaarheid** krijgt de laagste beoordeling van de jongste leeftijdsgroepen. Waarschijnlijk omdat voor een groot deel van hen gebruik van openbaar vervoer, fietsen en lopen de enige toegestane manier is. Zij bezitten bijna geen auto's.

Leeftijdscategorie 1 (jonger dan 14 jaar)

1. Gezond en Veilig Den Haag
2. Iedereen kan wonen in Den Haag
3. Klimaatbestendig Den Haag
4. Sociaal Den Haag
5. Bruisend Den Haag
6. Duurzaam bereikbaar Den Haag

Leeftijdscategorie 2 (tussen 14 en 25 jaar)

1. Iedereen kan wonen in Den Haag
2. Gezond en Veilig Den Haag
3. Sociaal Den Haag
4. Klimaatbestendig Den Haag
5. Bruisend Den Haag
6. Duurzaam bereikbaar Den Haag

Leeftijdscategorie 3 (25 tot 65 jaar)

1. Klimaatbestendig Den Haag
2. Sociaal Den Haag
3. Gezond en Veilig Den Haag
4. Iedereen kan wonen in Den Haag
5. Duurzaam bereikbaar Den Haag
6. Bruisend Den Haag

Leeftijdscategorie 4 (ouder dan 65 jaar)

1. Gezond en Veilig Den Haag
2. Sociaal Den Haag
3. Klimaatbestendig Den Haag
4. Duurzaam bereikbaar Den Haag
5. Iedereen kan wonen in Den Haag
6. Bruisend Den Haag

6. Conclusies

Het participatietraject met de Haagse mixer is in juni 2023 ingezet om met name onder de doelgroepen jongeren en bewoners uit kwetsbare wijken te onderzoeken welke waarde zij hechten aan de reeds benoemde ambities voor de Omgevingsvisie 2050. Een van de doelstellingen van dit participatietraject was onderzoeken of er patronen te ontdekken zijn in de waardering van de ambities door deze doelgroepen. Begin 2024 zijn er opnieuw gesprekken gevoerd met de Haagse mixer. Dit keer per stadsdeel met vertegenwoordigers van bewonersorganisaties, ondernemersverenigingen en wijkcentra. U heeft in het hoofdstuk met daarin de leeftijden kunnen zien dat we een brede groep bewoners hebben gesproken. In totaal hebben 1100 mensen prioriteiten voor de toekomst aangegeven en ruim 80 % van hen heeft een uitgebreide motivatie gedeeld. Hieronder de conclusies die we hebben kunnen trekken uit alle reacties.

Prioriteiten en belang van hoofdstuk over stadsdelen

Uit de gesprekken blijkt dat men sociale cohesie en gezondheid/veiligheid belangrijke thema's vindt voor de toekomst van de stad. En dat ieder stadsdeel eigen prioriteiten en zorgen heeft. Dit benadrukt het belang van een op maat gemaakte benadering bij het ontwikkelen en implementeren van stedelijke initiatieven en beleid, met bijzondere aandacht voor de specifieke behoeften en kenmerken van elk stadsdeel.

Strategische verbinding tussen de ambities

Het viel in de gesprekken met de deelnemers op dat zij vaak een verband tussen de verschillende ambities zien. En op deze manier hun punten verdeelden. Dus soms gaf men 0 punten aan een ambitie die zij wel belangrijk vonden maar omdat zij bijvoorbeeld veilig en bruisend vijf punten gaven ging men ervan uit dat de ambitie sociaal Den Haag vanzelf zou volgen.

Andere voorbeelden:

“Als je duurzaam bereikbaar prioriteit geeft help je hiermee direct het klimaat”. “Minder woningen dan is er meer ruimte voor groen”. “Een bruisende stad zorgt ook voor meer sociale cohesie en economische ontwikkeling”. “Meer lopen en fietsen draagt ook bij aan ambitie gezond”. “Zonder werk geen sociaal Den Haag”. Ook noemt men het toevoegen of behouden van meer groen niet alleen voor het klimaat maar ook als plek om elkaar te ontmoeten, te spelen, te ontspannen en te sporten.

Ontmoeten is essentieel

Ontmoeting wordt door alle leeftijdsgroepen en in alle stadsdelen belangrijk gevonden. Men geeft in de reacties meerdere redenen hiervoor. Het zorgt voor gemeenschapsgevoel en gaat eenzaamheid

tegen. Ook vindt men het belangrijk voor mensen die behoefte hebben aan steun of het leren van vaardigheden. Wel zijn er te weinig plekken voor jongeren. Dit zou eventueel ook overlast tegengaan. De buurthuizen graag ook vaker en tot later open. In stadsdelen als Laak en Escamp en wijken in Segbroek ziet men de aanwezigheid van verschillende culturen naast elkaar als een goede kwaliteit die leidt tot verbinding.

We hebben meer gemeen dan we denken

Voor wat betreft patronen ten aanzien van de verschillende locaties en gebieden in de stad is eigenlijk geen structureel patroon te zien. Sommige bezoekers van de Provada hadden exact dezelfde zorgen over het klimaat als de deelnemers aan de BBQ van de Participatiekeuken in het Zuiderpark. Sommige bezoekers van de Voedselbank in de Mallemok in Scheveningen hechten evenveel waarde aan gezond oud worden in de stad als de deelnemers aan de Dag van de Architectuur in Amare. Wel valt een tweetal zaken op in de toelichtingen op de gegeven scores door bewoners. Deze conclusies worden hieronder verder toegelicht.

Jongeren willen wonen, ouderen willen veilig en gezond leven in de stad

De deelnemers aan de Haagse mixer jonger dan 25 jaar oud geven de ambitie "Iedereen kan wonen in Den Haag" vaker een hoge score dan andere deelnemers. Er leven veel zorgen bij jongeren over het woningtekort in Den Haag. Op dit moment is het voor veel van de deelnemende jongeren noodzakelijk om bij hun ouders te blijven wonen en zij maken zich ook zorgen over hun toekomst in Den Haag mochten ze later een gezin starten.

Oudere deelnemers geven vaker dan gemiddeld een hoge score aan de ambities Gezond en Veilig en Sociaal Den Haag. Veilig over straat gaan, toegankelijkheid van openbare ruimte en de beschikbare voorzieningen in een wijk zijn belangrijke motivaties voor hun score. Men maakt zich zorgen over criminaliteit, maar ook over verdwijnende normen en waarden en omgangsvormen in de stad. Gezond en veilig is basisvoorwaarde voor veel mensen. Veilig op straat kunnen lopen is voor deze mensen belangrijk. En gezond kan zijn huisarts dichtbij of gezonde lucht of genoeg ruimte om buiten te bewegen en te sporten

Meer prioriteit aan sociaal-maatschappelijke behoeften dan economie en mobiliteit

De ambities Gezond & Veilig en Sociaal Den Haag krijgen over de hele linie een hogere prioriteit dan de ambities Bruisend en Duurzaam Bereikbaar Den Haag. In de toelichting wordt vaak gerefereerd aan de eerste twee ambities als basisvoorwaarden waar men meer waarde aan hecht voor de toekomstige stad. In de resultaten van de Provada valt juist op dat de ambities Bruisend en Duurzaam Bereikbaar hoger dan gemiddeld scoren. Er lijkt daarmee een verschil te zijn in enerzijds deelnemers die beroepshalve betrokken zijn bij stedelijke ontwikkeling en in die hoedanigheid economie en mobiliteit prioriteren. Anderzijds geven bewoners over het algemeen aan zich juist zorgen te maken over de sociaal-maatschappelijke factoren in de stad die de leefbaarheid belemmeren.

Zorgen over inclusie bij de ontwikkeling van Den Haag

In de toelichting op alle ambities valt op dat men vaak verwijst naar inclusie en/of toegankelijkheid van de stad. Bij de ambitie Duurzaam Bereikbaar wordt opvallend vaak opgemerkt dat men het openbaar vervoer te kostbaar vindt. Bij de ambitie Wonen wordt vooral de behoefte geuit aan betaalbare woningen voor jongeren en starters. Bij de ambitie Gezond en Veilig komt vaak de zorg naar voren over voldoende toegang tot zorg of ouderenvoorzieningen. Bij de ambitie Bruisend Den Haag maakt men zich hard voor levendigheid in de wijken in plaats van alleen in het centrum en op Scheveningen. In de gesprekken naar aanleiding van de Haagse mixer is meerdere keren de zorg geuit of er in het Den Haag van 2050 wel plek is voor iedereen: Kunnen jongeren van nu straks een eengezinswoning vinden? Kunnen gehandicapten zich nog bewegen door een autovrije stad?

Kunnen we in 2050 na 18 uur een biertje drinken in Mariahoeve of moeten we daarvoor naar het centrum?

Minder auto's zodat er meer ruimte voor groen komt

Ook hier is inclusie belangrijk. Zorg dat iedereen mee kan doen. Niet alleen op sociaal gebied maar ook door brede stoepen voor mensen die slecht ter been zijn en afhankelijk zijn van bijvoorbeeld een rollator. Trams en bussen waar iedereen gebruik van kan maken. Een deel van de deelnemers vindt openbaar nu te duur. Meer begrip voor mensen die afhankelijk zijn van auto doordat zij bijvoorbeeld mantelzorger zijn of werken op onregelmatige tijden waarop openbaar vervoer niet rijdt. Nieuwe wijken missen voorzieningen en bereikbaarheid van OV. Zeker in de avond. Daardoor geeft men, in bijvoorbeeld Binckhorst en Vroondaal, aan dat men de auto nog nodig heeft. Veel bewoners zien een link met de ambitie Veilig en ongezond. Auto's zorgen voor een ongezond en onveilig Den Haag. Je beweegt minder en auto's zorgen voor ongelukken met fietsers en wandelaars. Ook wordt de ruimte die auto's innemen in de openbare ruimte vaak genoemd. Liever ruimte voor groen of bredere fietspaden.

Regionale en landelijke samenwerking/verantwoordelijkheid

Bij ambities als Wonen en Klimaatbestendig vraagt men om een betere afstemming met de regio/omliggende gemeenten zoals Rijswijk en het Westland. Voor sommige wijken is dit dichterbij dan bijvoorbeeld de binnenstad van Den Haag. Sommige zaken kunnen we niet alleen. Voor klimaatbestending wordt ook gewezen naar Rijksoverheid.

Bijlagen

- Tekstkaarten Haagse mixer
- Overzicht van locaties inclusief aantal deelnemers